

SHERIDAN LE FANU

Yeşil Çay

SHERIDAN LE FANU

YEŞİL ÇAY

Can Klasik

Yeşil Çay, Sheridan Le Fanu

İngilizce aslından çeviren: Zeynep Bilge

Green Tea, The Familiar

İlk baskı: *Green Tea and Other Ghost Stories*, Arkham House, 1945

Bu çeviride kaynak alınan baskı: *In a Glass Darkly*, Hertfordshire:

Wordsworth Editions, 1995

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Eylül 2022, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Cansu Varol İzmirli

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak illüstrasyonu: Hazal Bağcı

Baskı ve cilt: Özkaracan Matbaacılık ve Ciltçilik San. ve Tic. Ltd. Şti.

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 Bağcılar / İstanbul

Sertifika No: 45469

ISBN 978-975-07-5841-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/978975075839358416

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

SHERIDAN LE FANU

YEŞİL ÇAY

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Zeynep Bilge

♥can

Sheridan Le Fanu'nun Can Yayınları'ndaki diğerk kitabı:

Carmilla, 2011

SHERIDAN LE FANU, 1814'te İrlanda'da doğdu. Trinity College'da hukuk öğrenimi gördü. 1839'da avukatlık yapmaya başladı ama çok geçmeden gazetecilik yapmayı tercih etti. Sahibi ve yayın yönetmeni olduğu *Dublin University Magazine*'de çoğu hayaletleri ve doğaüstü olayları konu alan öyküler yayımladı. Öğrencilik yıllarında kaleme aldığı, doğaüstü olayları anlatmada ustalığını gösteren *The Purcell Papers* (Purcell Belgeleri) 1880'de üç cilt olarak yayımlandı. 1872'de yayımlanan beş uzun öyküden oluşan *In a Glass Darkly* (Gizemli Bir Ayna İçinde) en iyi eseri sayılır. *The House by the Churchyard* (Mezarlığın Yanındaki Ev), *Uncle Silas* (Silas Amca) ve *Carmilla* diğer önemli eserleri arasındadır. 1873'te Dublin'de hayatını kaybetti.

ZEYNEP BİLGE, 1977'de İstanbul'da doğdu. Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamladığı İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda 1999-2014 yılları arasında görev yaptı. Halen Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'nde doçent doktor olarak çalışmakta. Uzmanlık alanları edebiyat uyarlaması operalar ve Victoria dönemi İngiliz romanı olan Zeynep Bilge, aralarında *Dracula*'nın da bulunduğu çeşitli 19. yüzyıl gotik romanların İngilizceden çevirisini yapmıştır.

İçindekiler

Yeşil Çay	11
Tanıdık	63

YEŞİL ÇAY

GİRİŞ

Alman Doktor Martin Hesselius

Tıp ve cerrahlık alanlarında iyi eğitim almama rağmen iki mesleği de hiç icra etmedim. Yine de bu iki alan da hâlâ son derece ilgimi çekmeye devam ediyor. Henüz adım attığım bu şerefli meslekten uzaklaşmamın nedeni ne tembellik ne de hevesimi kaybetmemdi. Bunun nedeni bir neşterden kaynaklanan çok önemsiz bir sıyrıktı. Bu önemsiz olay ânında kopan iki parmağımı ve daha da kötüsü sağlığımı kaybetmeme neden oldu, zira o günden sonra tamamen iyileşemedim ve nadiren aynı yerde on iki aydan fazla zaman geçirebildim.

Yolculuklarım sırasında benim gibi gezgin, benim gibi hekim ve benim gibi mesleğine tutkun Dr. Martin Hesselius'la tanıştım. Benden farklı olarak bu gezilere kendi isteğiyle çıkmıştı ve bizim İngiltere'de hesapladığımız şekliyle servet sahibi biri olmasa da en azından büyüklerimizin deyişiyle "hali vakti yerinde"ydi. Onu ilk gördüğümde yaşlı bir adamdı; benden neredeyse otuz beş yaş büyüktü.

Dr. Martin Hesselius'ta ustamı buldum. Bilgi birikimi uçsuz bucaksızdı, vakaları sezgiyle kavıyordu. Benim gibi genç ve hevesli birine hayranlık ve zevkle ilham veren biriydi. Hayranlığım zamana direndi ve ölümün getirdiği ayrılığa da dayandı. Bu hayranlığın sağlam temellere dayandığına eminim.

Yaklaşık yirmi yıl boyunca onun tıbbi sekreteri olarak görev yaptım. Düzenlenmesi, dizin oluşturulması ve ciltlenmesi için muazzam evrak koleksiyonunu bana emanet etmişti. Bu vakaların bazılarını ele alış biçimi oldukça ilginç. Notlarını iki farklı biçimde kaleme alır. Gördüklerini ve duyduklarını meslekten olmayan, zeki birinin yapabileceği gibi betimler ve bu alıntı tarzında hastayı ister kendi kapısından gün ışığına ya da karanlığın kapılarından ölülerin mağralarına giderken görmüş olsun, anlatısına döner; mesleğinin deyişleri, dehasının özgünlüğü ve tüm gücüyle çözümleme, teşhis ve örneklemeye işlerine devam eder.

Ara sıra sıradan okuru bir uzmanıkinden oldukça farklı bir ilgiyle eğlendirecek ya da dehşete düşürecek bir vakayla karşılaştığım oluyor. Başta dil ve elbette isimler olmak üzere ufak değişiklikler yaparak aşağıdaki vakayı kopyalıyorum. Anlatıcı Dr. Martin Hesselius. Bu belgeyi almış beş yıl önce İngiltere'ye yaptığı bir yolculuk sırasında karşılaştığı vakalara ait çok sayıdaki notun arasında buldum.

Arkadaşı Leyden'li Profesör Van Loo'ya yazdığı bir dizi mektupta bu olayı anlatıyor. Profesör hekim değil kimyagerdi ve tarih, metafizik ile tıp okumuş, ayrıca zamanında bir de tiyatro oyunu yazmış bir kişiydi.

Bu nedenle hikâye tıbbi bir kayıt olarak çok değerli olmasa da konu hakkında bilgisiz okurun ilgisini çekebilecek biçimde kaleme alınmış.

Yanlarına eklenmiş nota bakılacak olursa, bu mektuplar 1819 yılında profesörün ölümü üzerine Dr. Hesselius'a geri gönderilmiş gibi görünüyorlar. Bazıları İngilizce, bazıları Fransızca ama pek çoğu Almanca yazılmış. Aslına sadık olmama rağmen katiyen incelikli bir çevirmen olmadığımın bilincindeyim ve ara sıra bazı bölümleri atlayıp bazılarını kısaltsam, kimi isimleri değiştirsem de hiçbir eklemeye bulunmadım.

I

Dr. Hesselius Rahip Jennings'le Nasıl Tanıştığını Anlatıyor

Rahip Jennings uzun boylu ve zayıf bir adam. Orta yaşlı ve şık, eski moda, yüksek kilise hassasiyetiyle giyiniyor. Kendiliğinden gösterişli ama hiç kasıntı değil. Yakışıklı olmasa da yüzü biçimli ve ifadesi oldukça nazik, ama aynı zamanda çekingen.

Onunla bir akşam Leydi Mary Heyduke'ün evinde tanıştım. Yüzündeki tevazu ve iyilik son derece çekici.

Küçük bir gruptuk ve o da sohbeta hoşça dahil oluyordu. Konuşmaya katılmaktan daha çok dinlemekten keyif alıyor gibi, ama söyledikleri hep isabetli ve yerinde. Görünüşe göre kendisine pek çok konuda danışan ve onun dünya üzerindeki en mutlu ve kutsal kişi olduğunu düşünen Leydi Mary'nin gözdesi. Leydi Mary onun hakkında çok az şey biliyor.

Rahip Jennings bekâr ve söylenene göre altmış bin sterlin değerinde birikime sahip. Eli açık biri. Kutsal mesleğinde bilfiil çalışmak için fazlasıyla hevesli ancak başka yerlerde her zaman oldukça iyi olmasına rağmen, kutsal mesleğinin gerçek görevlerini yerine getirmek üzere Warwickshire'daki papaz evine gittiğinde, sağlığı kısa süre içinde onu yüzüstü bırakıyor; hem de çok garip bir şekilde. Leydi Mary öyle diyor.

Bay Jennings'in sağlığının genellikle aniden ve gizemli şekilde, hatta bazen tam da Kenlis'teki eski ve güzel kilisesinde görevini icra ederken bozulduğuna Őüphe yok. Sorun belki kalbindedir, belki de beynindedir. Ancak üç-dört kez, belki daha sık, ayin başladıktan bir süre sonra aniden durmuş, kısa bir sessizlikten sonra devam edemeyeceği aşıkr, ellerini ve gözlerini göge çevirip kendi başına sessizce dua etmiş ve ardından beti benzi atmış, tuhaf bir utanç ve dehşetin verdiği gerginlikle titreyerek kürsüden inmiş ve hiçbir açıklama yapmadan cemaati kendi başına bırakarak soyunma odasına girmiş. Bu olay yardımcısı yanında yokken gerçekleşmiş. Artık Kenlis'e giderken yanında görevini paylaşacağı ve olur da birdenbire iř göremez hale gelirse hemen yerini dolduracak bir papaz bulundurmaya zen gösteriyor.

Bay Jennings iyice kp papaz evinden ayrıldığı ve Piccadilly'nin karanlık bir sokağında yer alan daracık evinin bulunduğu Londra'ya döndüğünde, Leydi Mary onun hep çok iyi olduğunu söylüyor. Benim bu konuda kendime ait fikirlerim var. Elbette iyiliğin dereceleri var. Göreceğiz.

Bay Jennings tam bir beyefendi. Ama insanların dikkatini çeken tuhaf bir yanı var. Biraz muğlak bir izlenim uyandırıyor. Buna büyük ölçüde katkıda bulunan bir Şeyi sanırım insanlar ya hatırlamıyor ya da net biçimde fark etmiyorlar. Ama ben neredeyse ânında fark ettim. Bay Jennings'in sanki üzerinde bulunan bir Őeyin hareketlerini izliyormuşçasına yan gözle halıya bakma huyu var. Elbette, bunu sürekli yapmıyor. Sadece ara sıra oluyor. Ama daha önce de dediğim gibi, davranışlarına belli bir tuhaflık verecek sıklıkta oluyor ve yerde gezinen bu bakışta hem çekingen hem de huzursuz bir hava var.

Beni tanımlarken kullanma nezaketini gösterdiğiniz adıyla bir tıp felsefecisi, kendisi tarafından aranıp bulu-

nan, daha fazla zaman ayrılan ve dolayısıyla sıradan bir hekimin gücünün yetebileceğinden çok daha büyük dikkatle incelenen vakalar aracılığıyla kuramlar geliştirirken kendisine her yerde eşlik eden ve incelenmeyi hak ettiğine ilişkin en küçük olasılığa sahip her konuyu, bazılarının söyleyebileceği gibi arsızca ele alan, bilinçsizce geliştirdiği gözlem alışkanlığına yakalanır.

İlk kez bu hoş küçük akşam toplantısında tanıştığım zayıf, ihtiyatlı, kibar ama utangaç beyefendi böyle bir vatte bulunuyordu. Elbette burada yazdıklarımın daha fazlasını gözlemlerim, ama teknik konulara giren her şeyi tümüyle bilimsel bir makale için saklı tutuyorum.

Burada tıp biliminden söz ederken bu terimin bir gün daha genel anlaşılacağını, genellikle maddesel tedavinin sağlayabileceğinden çok daha kapsamlı bir anlamda görüleceğini umarak kullandığımı söyleyebilirim. Bütün doğal dünyanın, yaşamının tek kaynağı olan ve yalnızca o ruhsal alemin nihai ifadesinden başka bir şey olmadığına inanıyorum. İnsanın özünde ruh olduğuna, ruhun düzenli bir madde olduğuna inanıyorum, ancak maddesel bağlamda bizim maddeden genelde anladığımızdan ışık ya da elektrik gibi farklı olduğuna, maddi beden, kelimenin tam anlamıyla, bir giysi olduğuna ve sonuç olarak ölümün, canlı insanın varoluşunu kesintiye uğratmadığına, sadece onun doğal bedenden kurtulması olduğuna – ölüm olarak adlandırdığımız anda başlayan ve tamamlanması en çok birkaç gün süren, sonunda da “güçlü biçimde” dirilişle sona eren bir süreç olduğuna inanıyorum.

Bu görüşlerin sonuçlarını tartan kişi, muhtemelen tıp bilimi üzerindeki nesnel duruşunu görecektir. Ancak burası, kanıtları sunmak ve bu pek bilinmeyen gerçeklerin sonuçlarını tartışmak için kesinlikle uygun bir yer değil.

Sheridan Le Fanu, Victoria döneminin gotik tarzı benimseyen yazarları arasında önemli ve öncü bir isim olarak değerlendirilir. Sık sık Poe, Stoker, Shelley gibi yazarlarla karşılaştırılan Fanu, hayaletler, iblisler ve acımasızca musallat olan kötücül ruhlarla yarattığı ürkütücü evrene insan psikolojisine dair gözlemlerini ustalıklı dahil ederek kendine has tarzıyla çağdaşlarından ayırır.

"Yeşil Çay" ve "Tanıdık" öykülerinin bir araya geldiği bu derleme, bastırılmış duygular ve unutulmak istenen anılarla dolu bir zihnin neden olabileceği yanılısma ve sanrıların ne denli ciddi boyutlara ulaşabileceğini ürpertici bir anlatımla gözler önüne serer.

#kısaklasikler #irlandaklasikleri #korkuöyküleri #hayaletler #karanlık #cinnet

Kapak illüstrasyonu: Hazal Bağcı

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [i](#) | [t](#) | [canyayinlari](#)

öykü

ISBN 978-975-07-5841-6

9 789750 758416